

ANALYSE AF FORSLAG TIL FINANSLOV 2014 - KONSEKVENSER PÅ UDDANNELSESOMRÅDET

Regeringen fremlagde d. 27. august 2013 sit forslag til finansloven for 2014. Det er på mange måder en finanslov, der særligt på universitetsområdet ikke har været ventet med samme store spænding som sidste år, hvor især universiteterne var nervøse for, at globaliseringspuljens udløb ville føre til store nedskæringer på området. Der er samtidig heller ikke en finanslov med de store overraskelser eller nye tiltag på DSF's område.

Inden fremlæggelsen har Morten Østergaard og regeringen forsøgt at sætte fokus på, at regeringen investerer milliardbeløb i uddannelse og SU, og forsøgt at fremstille de ekstra penge som aktive investeringer, selvom der på begge områder er tale om 'naturlige' ekstraomkostninger som følge af, at vi er rekordmange studerende på de videregående uddannelsesinstitutioner.

I det følgende vil vi gennemgå de vigtigste elementer på finansloven, på hhv. det uddannelsespolitiske område og levevilkårsområdet, som er:

1. **Grønthøsterbesparelserne på taxametrene fortsætter**
2. **Flere penge til universiteterne - færre penge pr. studerende**
3. **Fastholdelse af niveau for basis-forskningsmidler og taxameterløftet til laveste taxameter også i 2016**
4. **Færre penge til forskning – samme offentlige tilskud**
5. **Stigning i SU'en – men ikke en aktiv investering**
6. **Fokus på ungdomsboliger**

1. Grønthøsterbesparelserne på taxametrene fortsætter

Som de sidste mange år bliver der igen i år skåret 2 % i taxametrene pga. de årlige grønthøsterbesparelser. Det betyder konkret, at den sum penge, som universiteterne får hver gang en studerende består eksaminer bliver mindre. Udviklingen ses nedenfor.

Udvikling i taxametre (2014-priser)

	2013	2014	Fald i kr.	Fald i %
Taxameter 1	45828 kr.	45000 kr.	828 kr.	1,8%
Taxameter 2	66330 kr.	64900 kr.	1430 kr.	2,2%
Taxameter 3	96982,5 kr.	94900 kr.	2082,5 kr.	2,1%

DSF er stærkt kritiske overfor denne udvikling. Vi mener i forvejen, at taxametertaksterne er for lave til at give et økonomisk grundlag for kvalitetsuddannelser, og fortsatte nedskæringer gør vilkårene for uddannelserne endnu dårligere.

2. Flere penge til universiteterne - færre penge pr. studerende

Som de sidste mange år er der en klar tendens til, at tilskuddene til universiteterne ikke kan følge med det stigende optag, hvilket fører til, at tilskuddene pr. studerende falder. Ser man på uddannelsestilskuddene isoleret set sker der et fald fra 2013 til 2014 på 0,7 %, hvilket bringer faldet siden 2011, hvor regeringen trådte til, op på ca. 8 %. Disse fald skyldes først og fremmest de årlige grønthøsterbesparelser på taxametrene (jf. ovenfor) og de administrative besparelser på 260 mio. som universiteterne årligt er pålagt, som følge af VK-regeringens genopretningspakke fra 2010. Ser man på det samlede tilskud pr. studerende, dvs. både uddannelsestilskud og basismidler, sker der fra 2013 til 2014 et fald på 7 %, mens faldet fra 2011 til 2014 er på hele 17 %. Dette fald sker fordi basismidlerne siden 2011 har været let faldende, samtidig med det voldsomt stigende optag.

Tallene fremgår af tabellen, og nedenfor er udviklingen indenfor hhv. uddannelsestilskud og basistilskud beskrevet nærmere (uddybningerne kan springes over, hvis man kun ønsker sig et overblik).

Fra virksomhedsoversigten over universiteter, FFL 14 § 19,2

	2011	2012	2013	Forslag 2014	Udvikling 2013 - 14	Udvikling 2011 - 2014
Tilskud fra Uddannelsesministeriet (mio. kr.)¹	15711	15.544	15.864	16.612	4,72%	5,73%
Uddannelsestilskud (bl.a. taxameterpenge) i alt (mio. kr.)	6336	6331	6.595	7.384	11,96%	16,54%
Basismidler i alt (mio. kr.)	9375	9213	9.269	9.228	-0,44%	-1,57%
Heltidsuddannelse (Årsstuderende)	81803	86.654	92.786	104.646	12,78%	27,92%
Tilskud i alt pr. heltidsstuderende (kr.)²	192059	179380	170974	158745	-7,15%	-17,35%
Uddannelsestilskud i alt pr. heltidsstuderende (kr.)	77454	73061	71078	70562	-0,73%	-8,90%

Uddannelsestilskud: Flere penge samlet set - fald pr. studerende

Som det fremgår af tabellen, har regeringen umiddelbart ret, når den siger, at der er tilført omkring 700 mio. kr. til universitetsuddannelserne, svarende til ca. 12 % ekstra. Men tilskuddet sker samtidig med, at aktiviteten på universiteterne stiger meget voldsomt. Som det fremgår stiger antallet af heltidsuddannelse/årsstuderende med ca. 13 %, hvilket er en stigning, der er næsten dobbelt så stor som sidste år. De øgede uddannelsesmidler er altså et resultat af et, at de mange nye studerende skal have taxameterpenge for deres aktiviteter, og at man forventer stigende aktiviteter som følge af at dele af SU-reformen træ-

¹ Dækker over hhv. uddannelsestilskud (dvs. taxameterstilskud, færdiggørelsesbonus og andre småtilskud) og basismidler. Oversigten dækker kun de frie og (i udgangspunktet) ikke-øremærkede bevillinger til uni-

² Beregnet som tilskud fra uddannelsesministeriet divideret med antal heltidsuddannelse/årsstuderende

der i kraft fra sommeren 2014. Havde universiteterne ikke fået de ekstra midler, havde det været et brud med taxametersystemet³.

Desuden skyldes en mindre del af stigningen, at flere institutioner er fusionerede med universiteterne, bl.a. det Informationsvidenskabelige Akademi, IVA Øst (fusioneret med Københavns Universitet) og Ingeniørhøjskolen i København, IHK (fusioneret med DTU). Det betyder, at tilskuddene til disse institutioner, nu medregnes hos universiteterne, i modsætning til tidligere, hvor de har været medregnet i under andre dele af uddannelsessektoren. Disse 'ekstra penge' til universiteterne er altså ikke 'nye penge', men penge som hele tiden har været der, men som nu er flyttet til universiteterne.

Som det fremgår, falder de samlede uddannelsesbevillinger pr. studerende fra 2013 til 2014 med ca. 0,7%. Det er umiddelbart et mindre fald end man skulle forvente, da taxamertaksterne som vist ovenfor falder med 2 %. Det relativt mindre fald skyldes først og fremmest, at andelen af studerende på uddannelser, der får det højeste taxameter, er stigende ift. 2013, både som følge af øget optag på især de naturvidenskabelige og tekniske uddannelser og som følge af IHK's fusion med DTU. Således steg andelen af aktiviteter på de naturvidenskabelige, tekniske og sundhedsvidenskabelige uddannelser, der primært er på det højeste taxameter, mellem 2013 og 2014 fra 37 % til 39 % mens andelen af aktiviteter på de samfundsvidenskabelige og humanistiske uddannelser, der primært er på det laveste taxameter, tilsvarende faldt fra 63 % til 61 %. Hvis taxametrene blev fastholdt uden besparelserne ville en sådan udvikling betyde, at de samlede uddannelsestilskud pr. studerende ville stige.

Fald i basisbevillinger

Som det fremgår sker der fra 2013 til 2014 et mindre fald i basisbevillingerne til universiteterne. Faldet skyldes først og fremmest et fald på ca. 40 mio. i den del af forskningstilskuddet, der går til 'øvrige formål' som omfatter tilskud til en række aktiviteter, som universiteterne er pålagte, f.eks. drift af biblioteker, museer, samlinger, haver, propædeutisk undervisning osv.. Denne del af forskningstilskuddene har været faldende over en årrække, og universiteterne har gentagne gange påpeget, at et fald i disse bevillinger ofte dækker over 'skjulte' besparelser, da universiteterne for det meste stadig er pålagt de opgaver, som tilskuddene skal dække. Det lille fald i basisbevillingerne kombineret med det stærkt stigende studenteroptag, betyder at det samlede tilskud til universiteterne pr. studerende falder med over 7%.

Hvorfor regne basismidlerne med i tilskuddet pr. studerende?

Regeringen og Morten Østergaard vil normalt gerne holde basisbevillinger ude af regnskabet, når de taler om uddannelse, men i realiteten er basismidlerne både direkte og indirekte en forudsætning for kvaliteten af universitetsuddannelsen. For det første er basismidlerne afgørende for finansiering af bygninger og VIP-stab på universiteterne, som er afgørende for uddannelserne. For det andet har flere undersøgelser, bl.a. McKinsey-rapporten fra 2009 vist, at universitetsuddannelserne er underfinansierede, fordi taxamertaksterne er utilstrækkelige til at finansiere de reelle omkostninger ved uddannelserne. Det betyder, at en del af basismidlerne går direkte til uddannelserne.

---

³ Der sker en lille tilvækst i rammen for færdiggørelsesbonus på 41 mio, formentlig som en konsekvens af det voldsomt stigende aktivitetsniveau

DSF mener, at det er afgørende for at sikre og forbedre kvaliteten i de forskningsbaserede uddannelser, at basisbevillingerne også stiger, når studenterbefolkningen vokser.

3. Fastholdelse af niveau for basis-forskningsmidler og taxameterløftet til laveste taxameter også i 2016

Med sidste års finanslov, blev der indført 3-årige basisbevillinger, der betyder, at universiteterne nu ved, hvor mange basisbevillinger de modtager 3 år frem i tiden. I finanslovsforslaget for 2014 er niveauet for basis-forskningsmidlerne derfor fastsat for 2016, og det er fastsat på samme niveau på 8,4 mia. kr., som universiteterne har udsigt til at modtage i 2014 og 2015.

Også på et andet område får universiteterne sikkerhed for deres bevillinger lidt længere ud i fremtiden. På sidste års finanslov blev det løfte af det laveste taxameter til de humanistiske og samfundsvidenskabelige uddannelser på 5000 kr., som blev indført i 2010, videreført til og med 2015. I årets finanslov sikres det at løftet bevares endnu et år, dvs. også i 2016.

Sikringen af de to bevillinger i 2016 giver universiteterne en lidt længere bevillingshorisont, der gør det lettere at budgettere længere ud i fremtiden, og dermed lettere at planlægge aktiviteter.

Fra DSF's side er vi positive overfor, at universiteterne får sikkerhed i deres bevillinger, så de ikke bliver nødt til at spare penge op for at dække eventuelle uventede fald. Som nævnt ovenfor mener vi dog, at både basisbevillingerne og taxametertaksterne er for lave.

4. Færre penge til forskning – samme offentlige tilskud

Der lægges i forslaget op til, at det samlede offentlige forskningsbudget beskæres med 300 mio kr. Denne beskæring dækker hovedsageligt over, at man forventer at hjemtage færre midler fra EU's forskningsrammeprogram i 2014 end man har gjort i 2013. Nedjusteringen af forventningerne sker både fordi man hjemtog midler langt over forventning i 2013, og fordi der er færre penge at hente i puljen i 2014.

Ser man på det statslige forskningsbudget, er der lagt op på til en lille stigning ift. i 2013, bl.a. fordi den såkaldte 'forskningsreserve' er på 859 mio 2014, hvilket er godt 90 mio. kr. højere end i 2013. Reserven er en pulje penge, som partierne forhandler om hvordan skal fordeles i finanslovsforhandlingerne, og som blandt andet kan gå til de to forskningsråd, det strategiske forskningsråd og det frie forskningsråd, som det først og fremmest er forskere på universiteterne, der søger midler hos .

DSF anser forskning som et altafgørende grundlag for uddannelserne, og vi er derfor positive overfor, at niveauet for de statslige forskningsinvesteringer fastholdes. Vi så dog gerne, at en større andel af de statslige forskningsmidler blev givet direkte til universiteterne som basismidler, da dette vil styrke sammenhængen mellem forskning og uddannelse.

5. Stigning i SU'en – men ikke en aktiv investering

De øgede udgifter til SU har i dagene op til offentliggørelsen af finanslovsforslaget været fremhævet som værende et bevis på at regeringen investerer i og prioriterer uddannelsesområdet. På finanslovsforslaget for 2014 har regeringen afsat ca. 1,7 mia. kr. ekstra til øgede udgifter til SU i forhold til 2013. De øgede udgifter til SU er dog ikke resultatet af en ny uddannelsesinvestering, men skyldes at det øgede optag automatisk medfører øgede udgifter til uddannelsesstøtten. En stigning i udgifterne til SU er altså forventeligt, da alt andet ville være et brud med indgåede aftaler og medføre at SU-satserne skulle sænkes som følge af det øgede optag.

6. Fokus på ungdomsboliger

Uambitiøs ungdomsboligpakke

Regeringen skriver i den politiske præsentation af finanslovsforslaget, at den arbejder for at sikre gode boligforhold og en rimelig husleje for unge under uddannelse, hvilket den tidligere har gjort ved blandt andet at sænke kommunernes grundkapitaltilskud (den del af omkostningerne, som kommunerne skal finansiere når der bygges nye almene boliger). Regeringen afsætter derfor på forslaget til finanslov 21 mio. kr. i 2014 til et ungdomsboligudspil som følges op med 10 mio. kr. i hhv. 2015 og 2016.

Først og fremmest er DSF glade for at der afsættes midler i finansloven til en ungdomsboligpakke. At ungdomsboligpakken politisk set er fremhævet i præsentationen af finanslovsforslaget, viser at regeringen har indset, at studerendes boligproblemer ikke kan ignoreres.

Det er dog primært en symbolsk sejr, da udspillet og de samlet set 41 mio. kr. langt fra er tilstrækkeligt til at sikre gode boligforhold for studerende. Fordelt over 10 år skal de 30 mio. kr. bruges til at nedsætte huslejen i større almene familie- og ældreboliger som ommærkes til ungdomsboliger og de resterende 11 mio. kr. afsættes til endnu uspecificerede projekter i 2014, som skal skabe flere almene ungdomsboliger. Til sammenligning afsatte Københavns Kommune i budgettet for 2013 ca. 28 mio. kr. til at sikre 145 almene ungdomsboliger, så de 41 mio. kr. er desværre langt fra tilstrækkeligt til at løse de akutte boligproblemer for studerende.

Forventning om færre nye ungdomsboliger i 2014 end i 2013

Regeringen forventer at nedsætte det såkaldte ungdomsboligbidrag med 53 mio. kr. i 2014 ift. 2013 som følge af en forventning om, at der i 2014 vil blive givet tilsagn fra kommunerne om at der skal bygges 845 nye ungdomsboliger, hvor kommunerne i 2013 forventes at give tilsagn om 1200 ungdomsboliger. Hvorvidt og i hvor høj grad antallet af nye ungdomsboliger bliver mindre i 2014 end i 2013 er usikkert, da det afhænger af de enkelte kommuners prioriteringer.

Ved spørgsmål eller kommentarer til notatets indhold kontaktes hhv. uddannelsespolitisk ordfører Rasmus Markussen, tlf. 28194501 eller levevilkårsordfører Mads Melin, tlf. 28194502